

УДК 342.5

Непомнящий Олександр Михайлович,
доктор наук з державного управління,
академік Академії будівництва України,
професор кафедри публічного адміністрування,
Міжрегіональна Академія управління персоналом,
03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2, тел.: (044) 490 95 00, e-mail: n_a_m@ukr.net

ORCID: 0000-0002-5766-3150

Непомнящий Александр Михайлович,
доктор наук по государственному управлению,
академик Академии строительства Украины,
профессор кафедры публичного администрирования,
Межрегиональная Академия управления персоналом,
03039, г. Киев, ул. Фрометовская, 2, тел.: (044) 490 95 00, e-mail: n_a_m@ukr.net

ORCID: 0000-0002-5766-3150

Непомнюшчы Олександр Мухайлович,

Doctor of science in Public Administration,
Academician of Academy of building of Ukraine,
Professor of the Department of Public Administration,
Interregional Academy of Personnel Management,
03039, Kyiv, Str. Frometivska, 2, (044) 490 95 00,
e-mail: n_a_m@ukr.net

ORCID: 0000-0002-5766-3150

Дегтяр Олег Андрійович,

доктор наук з державного управління,
доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування,
Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова,
61002, м. Харків, вул. Маршала Бажанова, 17, тел.: (095) 772 19 57, e-mail: ODegtyar@i.ua

ORCID: 0000-0002-2051-3298

Дегтярь Олег Андреевич,

доктор наук по государственному управлению, доцент, доцент кафедры менеджмента и администрирования,
Харьковский национальный университет городского хозяйства им. А. Н. Бекетова,
61002, г. Харьков, ул. Маршала Бажанова, 17, тел.: (095) 772 19 57, e-mail: ODegtyar@i.ua

ORCID: 0000-0002-2051-3298

Diegtiar Oleg Andriyovych,

Doctor of Science in Public Administration, associate professor, associate professor of the Department of Management and Administration, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, 61002, Kharkiv, Str. Marshala Bazhanova, 17, (095) 772 19 57, e-mail: ODegtyar@i.ua

ORCID: 0000-0002-2051-3298

DOI <https://doi.org/10.31618/vadnd.v1i13.142>

НАУКОВА ШКОЛА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПРИ БУДІВНИЦТВІ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ НЕРУХОМОСТІ: ПОШУКИ ТА ЗДОБУТКИ

Анотація. Розглядаються актуальні питання впровадження європейських стандартів у будівельній галузі. Одним з найважливіших напрямів є розроблення системи інженерів-консультантів, яка ефективно працює за кордоном та може сприяти розвитку будівельної галузі в Україні. На сучасному етапі економічного розвитку будівельна галузь вимагає створення ефективних інтегрованих систем управління, які можуть забезпечити її конкурентоспроможність не тільки в межах України, а й на європейських ринках. В умовах трансформації економічної системи до європейських стандартів бізнесу необхідно приділяти особливу увагу створенню науково обґрунтованих передумов для розвитку будівельної галузі. У цьому аспекті особливо значення набуває розвиток наукової школи з управління ризиками при будівництві та експлуатації нерухомості. Викладено теоретичне визначення поняття “наукова школа”, проведено ретроспективний аналіз визначення концептуальних основ розвитку наукових шкіл в Україні та за кордоном. На основі проведеного аналізу визначені основні характеристики наукових шкіл та перспективи подальшого розвитку досліджень та розробок у галузі будівництва та експлуатації будівель та споруд, з подальшим забезпеченням ефективного практичного вирішення актуальних проблем управління ризиками на макро- та мікрорівні. Наукова школа управління ризиками при будівництві та експлуатації об'єктів нерухомості — це аналіз процесів управління ризиками будівельних проектів та експлуатації об'єктів нерухомості протягом життєвого циклу будівельного проекту (стадія попередінвестування, проектування, будівництво, введення в експлуатацію, експлуатація, ремонт, реконструкція, знесення та утилізація матеріалів та відходів). Тобто підходи до дослідницької роботи Школи ризик-менеджменту при будівництві та експлуатації об'єктів нерухомості є складними та системними, а питання, які вона вирішує, можуть бути актуальними для вирішення проблем різних етапів реалізації будівельних проектів, що підкреслює важливість розвитку наукових напрямів школи. Для забезпечення подальшого розвитку наукової школи управління ризиками при будівництві та експлуатації об'єктів неру-

хомості визначені пріоритетні завдання та майбутні напрями подальшого розвитку.

Ключові слова: державне управління, будівництво, управління ризиками, наукова школа, євроінтеграція.

НАУЧНАЯ ШКОЛА УПРАВЛЕНИЯ РИСКАМИ В СФЕРЕ СТРОИТЕЛЬСТВА И ЭКСПЛУАТАЦИИ ОБЪЕКТОВ НЕДВИЖИМОСТИ: ПОИСКИ И ДОСТИЖЕНИЯ

Аннотация. Рассмотрены актуальные вопросы внедрения европейских стандартов в строительной отрасли. Одним из важнейших направлений является разработка системы инженеров-консультантов, которая эффективно работает за границей и может способствовать развитию строительной отрасли в Украине. На современном этапе экономического развития строительная отрасль требует создания эффективных интегрированных систем управления, которые могут обеспечить ее конкурентоспособность не только в рамках Украины, но и на европейских рынках. В условиях трансформации экономической системы к европейским стандартам бизнеса необходимо уделять особое внимание созданию научно обоснованных предпосылок для развития строительной отрасли. В этом аспекте особое значение имеет развитие научной школы по управлению рисками при строительстве и эксплуатации недвижимости. Изложено теоретическое определение понятия “научная школа”, проведен ретроспективный анализ определения концептуальных основ развития научных школ в Украине и за рубежом. На основе проведенного анализа указаны основные характеристики научных школ и перспективы дальнейшего развития исследований и разработок в области строительства и эксплуатации зданий и сооружений с дальнейшим обеспечением эффективного практического решения актуальных проблем управления рисками на макро- и микроуровне. Научная школа управления рисками в сфере строительства и эксплуатации объектов недвижимости — это анализ процессов управления рисками строительных проектов и эксплуатации объектов недвижимости в течение жизненного цикла строительного проекта (стадия переинвестиционная, проектирование, строительство, ввод в эксплуатацию, эксплуатация, ремонт, реконструкция, снос и утилизация материалов и отходов). То есть подходы к исследовательской работе Школы риск-менеджмента в сфере строительства и эксплуатации объектов недвижимости являются сложными и системными, а вопросы, которые она решает, могут быть актуальными для решения проблем различных этапов реализации строительных проектов, подчеркивает важность развития научных направлений школы. Для обеспечения дальнейшего развития научной школы управления рисками при строительстве и эксплуатации объектов недвижимости определены приоритетные задачи и будущие направления дальнейшего развития.

Ключевые слова: государственное управление, строительство, управление рисками, научная школа, евроинтеграция.

SCIENTIFIC SCHOOL OF RISK MANAGEMENT IN CONSTRUCTION AND USE OF REAL ESTATE OBJECTS: LOCATION AND PROMOTION

Abstract. The article is devoted to the actual issues of the introduction of European standards in the construction industry. One of the most important areas is the development of a system of engineer consultants that works efficiently abroad and can contribute to the development of the construction industry in Ukraine. At the current stage of economic development, the construction industry requires the creation of effective integrated management systems that can ensure its competitiveness not only within the framework of Ukraine but also in European markets. In conditions of transformation of the economic system to European standards of business, special attention is needed to create scientifically grounded prerequisites for the development of the construction industry. In this aspect, the development of a scientific risk management school in the construction and operation of real estate is of particular relevance. The article gives a theoretical definition of the concept “scientific school”, conducted a retrospective analysis of the definition of the conceptual foundations of the development of scientific schools in Ukraine and abroad. On the basis of the analysis carried out, the main characteristics of scientific schools and the prospects for further development of research and development in the field of construction and operation of buildings and structures are indicated. The purpose of the article is to determine the further ways of developing the school of science, to provide effective practical solutions to the actual problems of risk management at the macro level and macro levels. The Scientific School of Risk Management in the construction and operation of real estate objects is an analysis of the processes of risk management of construction projects and the operation of real estate objects throughout the life cycle of the construction project (pre-investment stage, design, construction, commissioning, operation, repair, reconstruction, demolition and utilization of materials and waste). That is, approaches to the research work of the School of Risk Management in the construction and operation of real estate objects are complex and systemic, and the issues that it considers may be relevant to solving problems of various stages of the implementation of construction projects, which emphasizes the great importance of the development of scientific areas school. In order to ensure the further development of a scientific risk management school in the construction and operation of real estate objects, priority tasks and future directions of further development have been identified.

Keywords: public administration, construction, risk management, scientific school, eurointegration.

Постановка проблеми. Одним з ризиків в умовах нестабільної із актуальних напрямів сучасних фінансово-економічної ситуації та досліджень є питання управління зростання мобільності та опера-

тивності прийняття управлінських рішень в умовах невизначеностей. Однією з галузей економіки, що розвивається в умовах великої кількості ризиків, є галузь будівництва. Передумовами для нестабільного розвитку галузі будівництва є її специфічні характеристики: суттєвий розрив у часі строків інвестування та віддачі від інвестицій, строків прийняття в експлуатацію готової будівельної продукції, висока технологічність галузі, травмонебезпека для працівників-будівельників, необхідність налагодження співпраці з органами влади та місцевого самоврядування, що часто передбачає бюрократичність та корумпованість адміністративних інституцій. Отже, питання розробки шляхів ефективного управління ризиками будівництва та експлуатації об'єктів нерухомості має актуальність та потребує більш детального вивчення. З метою вирішення актуальних проблем управління ризиками в будівництві сформована та розвивається Наукова школа управління ризиками при будівництві та експлуатації об'єктів нерухомості при Міжрегіональній Академії управління персоналом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми забезпечення ефективного державного управління ризиками при будівництві та експлуатації об'єктів нерухомості розглядалися у роботах багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців. Зокрема, механізми фінансування системи управління ризиками при реалізації будівельних проектів із урахуванням специфіки житлового будівництва визначені у роботах А. Рибак, І. Азарової [1]. В умовах

необхідності проведення трансформацій системи управління ризиками та переходу на міжнародні стандарти галузь потребує забезпечення висококваліфікованими фахівцями із новими підходами до управління, що було розглянуто у роботах Є. Романенка, І. Чаплай [2]. Комунікативна складова управління ризиками будівельних проектів визначається у роботі І. Чаплай [3]. А. Мілс запропонував створення системи управління ризиками з урахуванням специфіки галузі будівництва [4]. Ю. Яценко та С. Неизвестний присвятили ряд наукових робіт питанням реалізації цілей у проектній діяльності та розробці шляхів їх досягнення в умовах ризиків [5]. Питання державного регулювання управління ризиками будівельних проектів розглядалися у монографії А. Дегтяра, О. Дегтяра, О. Калюги, О. Непомнящого, Р. Соболя [6]. Шляхи ідентифікації ризиків представлені у роботі М. Кохена [7]. Пріоритетам державного регулювання комунікаційних схем управління ризиками бізнес проектів присвячено роботи В. Козакова, А. Рашковської, В. Ребало, Є. Романенко, І. Чаплай [8]. Ю. Тесля, О. Данченко розглядали синергетичний ефект від комплексу дій щодо управління ризиками будівельних проектів [9]. Великий внесок у розробку питання управління ризиками будівельних проектів та експлуатації об'єктів нерухомості зробила презентована попередньо наукова школа.

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Проте, залишається актуальним питання про-

фесійного управління і незалежного контролю у будівництві, розробки ефективних методик підготовки кадрів вищої кваліфікації та продовження науково-дослідницької роботи у галузі забезпечення розвитку будівництва. Актуальні проблеми будівництва та їх вирішення є пріоритетним завданням Наукової школи управління ризиками при будівництві та експлуатації об'єктів нерухомості. Отже, метою статті є визначення подальших шляхів розвитку наукової школи, забезпечення ефективних практичних рішень актуальних проблем управління ризиками на мікрорівні та макрорівні.

Для вирішення поставленої мети окреслимо ряд завдань:

- надати теоретичне визначення поняттю “наукова школа”;
- описати актуальні напрями досліджень наукової школи;
- розглянути результати науково-дослідницької роботи наукової школи;
- визначити функції, що реалізуються науковою школою;
- визначити перспективні напрями подальшого розвитку наукової школи.

Виклад основного матеріалу. Одним із напрямів систематизації проведення комплексних наукових досліджень є виконання науково-дослідної роботи групою фахівців у спорідненій тематиці у рамках об'єднання в єдину наукову школу [10].

Історія становлення наукових шкіл сягає XIX століття. В цей час широкого розвитку набуло проведення науково-дослідницької роботи в наукових лабораторіях, що почали відкриватися в той час. Ак-

тивно впроваджувалися практики наукових досліджень у інститутському середовищі. Великий потенціал був визначений в межах наукових товариств та спільнот, які публікували результати досліджень у науковій періодиці — наукових журналах, що почали з'являтися у XIX столітті.

Розвиток наукової спільноти був пов'язаний із вимогами соціально-економічного розвитку. Подальший розвиток виробництва був тісно пов'язаний з його забезпеченням новітніми технологіями, які б могли надати можливості для інтенсивного розвитку. Подальший прогрес науки був окреслений через форму комплексної роботи не одного, а групи науковців, що давало можливість зробити результати досліджень більш системними, повними та взаємоузгодженими. Ефективність такої групової роботи була визначена результативністю її проведення.

Водночас у системі групових досліджень починають з'являтися наукові лідери — фахівці відповідного профілю, які мають високі результати у розробці тієї чи іншої тематики, що підтверджується великим досвідом та заглибленням у розробку запропонованого питання. Навколо наукових лідерів почали формуватися творчі колективи, які об'єднували не лише науковців, які займалися даною тематикою, але й учнів наукової школи, які продовжували, примножували та розвивали досягнення попередників у вивченні певного кола питань. У цих умовах на перший план вже виходила не лише групова комплексна робота, але й особистість наукового лідера,

навколо якого формувалася наукова школа. Наукові лідери нової формації були вже не просто дослідниками, вони були талановитими педагогами, які передавали свої знання та досвід майбутнім фахівцям, що примножували їх досягнення, продовжували розвиток науково-дослідних робіт та розширювали коло досліджень, охоплюючи все нові аспекти тематики наукової школи. Отже, основою наукової школи ставав талановитий науковець — лідер, який визначав програму розвитку наукової школи та розробляв методологію наукових досліджень та підготовки її послідовників.

Перетинаючись та доповнюючи одна одну наукові школи формували нові наукові колективи та забезпечували успіх роботи нових наукових лідерів, які визначали актуальність для соціуму інноваційних методик науково-дослідної роботи та займалися вирішенням нових актуальних задач виробництва, економіки, соціального розвитку тощо.

Отже, проаналізувавши ретроспективу розвитку поняття “наукової школи”, можна визначити її біфункціональність. По-перше, — це робота колективу науковців над проведенням наукових досліджень із актуальних питань розвитку економіки. По-друге, — це навчання та виховання фахівців-практиків та науковців, які продовжуватимуть роботу школи та вирішуватимуть нові завдання, що ставитиме перед наукою суспільство.

Можна виділити наступні характерні для наукових шкіл особливості функціонування [11]:

- колективна праця;

- організоване проведення досліджень: планування, організація, контроль виконання роботи;

- наявність лідера наукової школи;

- єдина дослідницька програма;

- наявність методології досліджень;

- спільні наукові погляди учасників школи;

- неформальність творчого колективу.

Серед функцій наукової школи можна виділити такі [12]:

- проведення науково-дослідницької роботи із актуальних питань розвитку суспільства, економіки, виробництва, державного управління тощо;

- виробництво знань та інноваційних продуктів — інтелектуальної власності;

- підготовка нового покоління фахівців із актуальних проблем розвитку;

- поширення результатів науково-дослідницької роботи для підвищення ефективності розвитку суспільства.

Наукова школа управління ризиками при будівництві та експлуатації об'єктів нерухомості відповідає напрям у реалізації усіх перелічених функцій.

Наукова школа управління ризиками при будівництві та експлуатації об'єктів нерухомості була створена у червні 2017 року рішенням Вченої ради Міжрегіональної Академії управління персоналом відповідно до Положення про Наукові школи Академії, затвердженого наказом Ректора від 20 жовтня 2016 р. № 162-0. Очолив наукову

школу доктор наук з державного управління, професор кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом О. М. Непомнящий.

У рамках роботи наукової школи розроблюється комплексна науково-дослідна тема “Методологічні та практичні засади формування публічної політики управління ризиками у виробничих відносинах та суспільних процесах при будівництві та експлуатації об’єктів нерухомості” [13].

Робота Наукової школи управління ризиками при будівництві та експлуатації об’єктів нерухомості орієнтована на пошук ефективних шляхів мінімізації та уникнення ризиків при реалізації будівельних проектів на всіх етапах життєвого циклу на основі застосування міжнародного досвіду практичного управління ризиками, у тому числі на основі наукового аналізу концептуальних засад застосування проформ FIDIC – Міжнародної федерації інженерів-консультантів, інших міжнародних будівельних контрактів.

Напрацювання школи створили умови та визначили наукове обґрунтування практичних завдань налагодження ефективного механізму державного управління ризиками будівельних проектів та ризиками під час експлуатації об’єктів будівництва шляхом запровадження незалежного моніторингу і контролю, що відповідає міжнародним стандартам та кращим практикам роботи інженерних інституцій світу. Однією з пропозицій Наукової школи щодо мінімізації ризиків будівельних проектів є запровадження посади інже-

нера-консультанта, для якої розроблено професіограми, описано права та обов’язки таких фахівців. На основі цих досліджень нова професія “інженер-консультант (будівництво)” внесена до Державного класифікатора професій ДК 003:2010, а Довідником кваліфікаційних характеристик професій працівників (Вип. 64 “Будівельні, монтажні та ремонтно-будівельні роботи”) визначено кваліфікаційні характеристики цієї професії, що стало стартом формування нової більш ефективної державної політики у сфері управління ризиками будівельних проектів.

У рамках роботи наукової школи управління ризиками при будівництві та експлуатації об’єктів нерухомості видано такі праці апробаційного характеру:

– Голіков А. П., Казакова Н. А. Водно-ресурсний потенціал світової економіки: проблеми використання та охорони Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. — Харків, 2017. № 6. — С. 25–32. — (Серія “Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм”).

– Галінський О. М., Горгуракі В. Ф., Чижевський О. П. Загальна інструкція з безпечної експлуатації багатопверхових багатоквартирних житлових будинків ДП “УкрНДПЦивільбуд”, ДП “НДІБВ”, Київ, 2017. — 91 с.

– Adam Białachowski. FIDIC INTERNATIONAL INFRASTRUCTURE CONFERENCE – JAKARTA, 2017. — Presentation on “Future of how engineers work key to resilient infrastructure”.

– Управління проектами [Електронний ресурс]: навч. посіб. для

студ. вищ. навч. закл; М-во культури України, Харків. держ. акад. культури, Каф. менеджменту і адміністрування. — Харків: ХДАК, 2017. — Ст. 192, Дегтяр А. О., Сотніков В. І.

— Теорія економічного аналізу [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл; М-во культури України, Харків. держ. акад. культури, Каф. менеджменту і адміністрування. — Харків : ХДАК, 2017 р. — Ст. 149/75, Дегтяр А. О., Лисенкова Н. В.

— Ігнатенко О. П., Мороз В. В. Методологія фінансово-економічної оцінки муніципальних проєктів з використання біомаси за бюджетної підтримки // Економіка природокористування і охорони довкілля: [зб. наук. пр.] / Державна установа “Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України”. — К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2017. — С. 113–120.

— Державне регулювання фінансових ринків: монографія / А. О. Дегтяр, О. А. Дегтяр, О. О. Калюга, О. М. Непомнящий, Р. Г. Соболь. — Х.: Водний спектр Джі-Ем-Пі, 2017. — 292 с.

— Дегтяр О. А., Непомнящий О. М. Управління людськими ресурсами: навч. посіб. / О. А. Дегтяр, О. М. Непомнящий. — Х., 2017. — 228 с.

— Лукас Клі Legal Aspects of Using FIDIC Contracts in International Construction Projects in Ukraine / Svitlana Teush, Lukas Klee // International Construction Law Review, Issue № 1, 2018.

— Казакова Н. А. Ставка України на розвиток ІТ-індустрії / Н. А. Казакова, О. А. Марушева, Є. Е. Широ-

корад // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. — Харків, 2017. — № 6. — С. 44–49. — (Серія “Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм”).

— Перегляд судових рішень в адміністративному процесі: у 2 кн.: підручник / наук.-ред. колегія: Р. Кайдашев (голова), Є. Романенко (співголова), О. Акімов, С. Гербеда (заст. голови), М. Гончаренко (заст. голови), В. Гурковський, О. Непомнящий, В. Силкін, Р. Сиротенко, І. Чаплай (відп. секретар, координатор проєкту). — Київ: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2017. — Кн. 1. — 304 с.

— Дегтяр О. А., Непомнящий О. М. Статистика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. А. Дегтяр, О. М. Непомнящий. — Х.: Водний спектр Джі-Ем-Пі, 2017. — 232 с.

— Соціальний розвиток і соціальні інновації : компендіум / за заг. ред. А. Є. Тамма. — Х. : Оберіг, 2017. — 364 с. Авт.-упоряд.: В. Г. Бульба, О. В. Кулініч, А. В. Меляков, О. М. Непомнящий та ін.

— Дегтяр О. А., Непомнящий О. М. Управління людськими ресурсами: навч. посіб. / О. А. Дегтяр, О. М. Непомнящий. — Х., 2017. — 228 с.

— Теорія і практика ціноутворення на міжнародних ринках: навч. посіб. / Н. В. Непрядкіна, В. І. Сідоров, Н. А. Казакова, Ю. Г. Прав. — 2017. — 93 с.

— Farenjuk G/ Kaliukh I., Farenjuk E., Kaliukh T. Experimental and Theoretical Diagnostics of Defects in Ferroconcrete Piles Based on Reflection of Longitudinal and Transverse Waves./ International fib symposium “High tech concrete: Where technology and engineering meet!”, Maas-

tricht, The Netherlands, 12–14 June, 2017.

– Романенко Є. О. Комуникативна політика держави: монографія / Є. О. Романенко. — Київ: ДП “Виддім “Персонал”, 2016. — 400 с.

– Стратегия глобального развития: Украина-Беларусь : монография / А. О. Васильченко, С. Гвоздьжевич, Ю. В. Чеплянский и др. / под ред. проф. А. Ю. Якимчук. — Ровно–Пинск–Варшава: НУВХП, 2017. — 346 с.

– Стратегические приоритеты государственно-гражданской коммуникации: монография / [В. Н. Козаков, А. В. Рашковская, В. А. Ребало, Е. А. Романенко, И. В. Чаплай]. — LAP Lambert Academic Publishing, 2017. — 314 с.

– Democratic Transition in Slovakia: Model Situation for the Challenges of Ukraine a Democratic Transition. Scientific monograph. Alla Bilous, Marian Ded, Anna Durfina, Olga Chervyakova, Nadezda Jankelova, Yevhen Romanenko, Tatiana Tokolyova. Central European Education Institute s.r.o. Bratislava, 2017. — P. 204.

– Формирование инструментов маркетинга в публичном управлении: учеб. пособие / Е. А. Романенко, И. В. Чаплай. — LAP Lambert Academic Publishing, 2016. — 190 с.

– Шостак С. М. Державне управління інвестиційними проектами розвитку, що реалізуються за підтримки міжнародних фінансових організацій [Електронний ресурс] / О. М. Непомнящий, С. М. Шостак // Держ. упр.: удосконалення та розвиток. — 2017. — № 12. — Режим доступу : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1148>

Загалом представниками наукової школи управління ризиками при будівництві та експлуатації об’єктів нерухомості опубліковано понад 180 монографій, статей, зроблено виступів та опубліковано тез доповідей на міжнародних та Всеукраїнських науково-практичних конференціях лише за 2017 рік.

Ці роботи присвячені висвітленню проблемних аспектів управління ризиками будівельних проектів в умовах трансформаційних процесів в економіці України, спрямованих на забезпечення євроінтеграційного вектора розвитку національної економіки. Перехід до європейських стандартів будівництва та системи управління ризиками будівельних проектів забезпечить конкурентоспроможність вітчизняних компаній на європейських ринках. Проте, впровадження європейських норм та стандартів має враховувати специфіку вітчизняної будівельної галузі, а науковці та практики-фахівці будівельної галузі мають забезпечити імплементацію європейських підходів до будівництва із урахуванням специфіки вітчизняного ринку будівельних послуг. Цей процес має супроводжуватися розробкою інноваційних моделей управління ризиками будівельних проектів, заснованих на глибокому науковому аналізі та підтвердженій емпірично. Адже помилки у системі управління ризиками призводять до великих фінансових втрат та можуть викликати кризові явища у рамках діяльності як окремого підприємства, так і будівельної галузі загалом.

Науковою школою управління ризиками при будівництві та екс-

платуації об'єктів нерухомості здійснюється аналіз процесів управління ризиками будівельних проектів та експлуатації об'єктів нерухомості протягом усього їх життєвого циклу (передінвестиційний етап, проектування, будівництво, прийняття в експлуатацію, експлуатація, ремонт, реконструкція, знос й утилізації матеріалів і відходів). Тобто, підходи до науково-дослідницької роботи школи є комплексними та системними, а питання, які вона розглядає можуть бути актуальними для вирішення завдань різних етапів реалізації будівельних проектів, що підкреслює велике прикладне значення розвитку наукових напрямів школи.

До складу наукової школи входять талановиті науковці, фахівці-практики, представники органів державної та місцевої влади, аспіранти та докторанти, які займаються розробкою проблематики управління ризиками у галузі будівництва.

Учасники Наукової школи управління ризиками при будівництві та експлуатації об'єктів нерухомості здійснюють науково-технічну співпрацю із наступними інституціями:

- Міждержавна гільдія інженерів-консультантів (МГІК);
- Комісії ООН “ЮНСИТРАЛ”;
- FIDIC;
- FEANI;
- MDB;
- ICC.

Серед найбільш актуальних проблем, розглянутих представниками школи у рамках комплексної науково-дослідницької роботи є наступні [13]:

- впровадження саморегулювання містобудівної діяльності в Україні;

- дослідження шляхів вирішення проблем території відчуження поблизу Чорнобильської АЕС;

- робота щодо удосконалення законодавства у галузі управління ризиками в будівництві з метою приведення його відповідно до європейських норм і стандартів;

- наукове обґрунтування проведення реформи містобудівного законодавства через дерегуляцію будівельної діяльності;

- розроблення методології вивчення та удосконалення законодавства у галузі будівництва з метою забезпечення ефективної співпраці з міжнародними фінансовими установами для забезпечення інвестиційної привабливості будівельного комплексу;

- формування інфраструктури ринку житла;

- удосконалення державної політики з питань благоустрою і комунального обслуговування;

- участь у проєкті USAID “Муниципальная энергетична реформа в Україні”;

- реалізація міжнародних освітніх проєктів з екології та охорони навколишнього природного середовища, національних та регіональних програм реформування і розвитку будівництва, житлово-комунального господарства, благоустрою, поведження з побутовими відходами тощо.

У межах діяльності школи управління ризиками при будівництві та експлуатації об'єктів нерухомості підготовлено та захищено дев'ять докторських та двадцять п'ять кандидатських дисертацій.

Бурхливий розвиток Наукової школи управління ризиками при

будівництві та експлуатації об'єктів нерухомості підтверджує актуальність обраної для проведення науково-дослідницької роботи. В умовах трансформаційних процесів в економіці країни та переведення її на рейки євроінтеграційних змін, особливу актуальність набуває процес забезпечення конкурентоспроможності українських підприємств на європейських ринках. Розроблення практичних рекомендацій Наукової школи управління ризиками при будівництві та експлуатації об'єктів нерухомості підтверджується не лише високою кваліфікацією фахівців, але й широкою міжнародною співпрацею з провідними міжнародними громадськими установами, валютними фондами та органами державної та муніципальної влади, досвід яких вивчається та адаптується до реалій українського будівельного ринку.

Серед найперспективніших напрямів роботи Наукової школи управління ризиками при будівництві та експлуатації об'єктів нерухомості можна виокремити такі:

- розвиток міжнародного співробітництва з метою обміну прогресивним досвідом управління ризиками будівельних проектів;
- більш активне залучення молодих науковців до науково-дослідницької роботи в рамках тематики школи;
- забезпечення співпраці із бізнесом з метою підвищення ефективності процесів управління ризиками на будівельних підприємствах;
- забезпечення співпраці з органами державної влади для запровадження стандартів управління ри-

зиками на будівництві та створення умов для подальшого розвитку будівельної галузі.

Висновки. У межах проведеного дослідження здійснено ретроспективний аналіз розвитку поняття наукової школи. Визначено, що наукова школа — це ієрархічна організаційна структура творчого колективу однодумців, які займаються науково-дослідними розробками у межах спорідненої тематики. Виокремлено ключові характеристики наукових шкіл. Представлено роботу Наукової школи управління ризиками при будівництві та експлуатації об'єктів нерухомості, що займається актуальними питаннями розвитку будівельної галузі. Визначено її функції та виокремлено основні результати роботи. Зокрема, результати науково-дослідної роботи школи за 2017 р. опубліковані у понад 180 виданнях, а загальний науковий доробок її представників сягає понад 330 монографій, статей, робіт апробаційного характеру, що засвідчує актуальність та важливість обраної тематики. З метою забезпечення подальшого розвитку наукової школи управління ризиками при будівництві та експлуатації об'єктів нерухомості, визначено пріоритетні завдання та перспективні напрями подальшого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Рибак А. І., Азарова І. Б. Аналіз механізмів фінансування будівельних проектів в галузі житлового будівництва. Ринковий механізм фінансування / А. І. Рибак, І. Б. Азарова // Управління розвитком складних

- систем. — 2014. — № 18. — С. 88–97.
2. Романенко Є. О. Щодо питання проблем підготовки кадрів будівельної галузі / Є. О. Романенко, І. В. Чаплай // Сталій розвиток в умовах глобальних викликів : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., Харків 7–8 квітня 2017 р. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. — Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. — С. 320–321.
 3. *Chaplay Iryna*. INFORMATIONAL AND COMMUNICATIVE SUPPORT OF THE ACTIVITIES OF THE PRESIDENT OF UKRAINE / Chaplay Iryna Vitaliivna // World Journal of Political Science. — 2017. — № 4 (2017). — P. 25–28 / Thomson Reuters.
 4. Mills A. A systematic approach to risk management for construction / A. Mills // Structural Survey. — 2001. — Vol. 19, № 5. — P. 245–252.
 5. Яценко Ю. Г. Особливості цілепокладання проектної діяльності на різних рівнях зрілості бізнесу / Ю. Г. Яценко, С. І. Неізнаканий // Управління розвитком складних систем. — 2011. — № 8. — С. 75–84.
 6. Дегтяр А. О. Державне регулювання фінансових ринків [монографія] / А. О. Дегтяр, О. О. Калюга, О. М. Непомнящий, Р. Г. Соболев. — Х. : Водний спектр Джі-Ем-Пі, 2017. — 292 с.
 7. Cohen M. W. Project Risk Identification and Management / M. W. Cohen, G. R. Palmer // AACE International Transactions. — 2004. — IN11–IN15
 8. *Стратегические приоритеты государственного-гражданской коммуникации: монография* / [В. Н. Козаков, А. В. Рашковская, В. А. Ребало, Е. А. Романенко, И. В. Чаплай]. — LAP Lambert Academic Publishing, 2017. — 314 с.
 9. Тесля Ю. М. Синергетична модель “хвороб” проєктів / Ю. М. Тесля, О. Б. Данченко // Управління розвитком складних систем. — 2014. — № 20. — С. 87–90.
 10. *Наукова школа — феномен наук* [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://logos-ukraine.com.ua/project/index.php?project=nued2&load=edu>
 11. *Наукова школа: сутність та темпи становлення* [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nauka.com/10_NPE_2008/Pedagogica.htm
 12. *Напрацювання наукової школи управління ризиками* [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://iceg.com.ua/napratsyuvannya-naukovoyi-shkoli-upravlinnya-rizikami-predstavleno-na-mizhnarodnij-konferentsiyi/>
 13. *Міждержавна гільдія інженерів-консультантів* [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://iceg.com.ua/pro-gildiyu/naukova-shkola/>

REFERENCES

1. Rybak A. I., Azarova I. B. (2014). Analiz mekhanizmiv finansuvannya budivelnikh proektiv v haluzi zhytlovoho budivnytstva. Rynkovyi mekhanizm finansuvannya [Analysis of financing mechanisms for construction projects in the field of housing construction. Market mechanism of financing]. Upravlinnia rozvytkom skladnykh system — Management of the development of complex systems, 18, 88–97 [in Ukrainian].
2. Romanenko, Ye. O., Chaplai, I. V. (2017). Shchodo pytannia problem pidhotovky kadriv budivelnoi haluzi [On the issues of training personnel in the construction industry]. Stalyi rozvytok v umovakh hlobalnykh vyklykiv — Sustainable development in the

- context of global challenges: Proceedings from all-Ukrainian scientific-practical Internet conference (p. 320–321). Kharkiv: KhNUMH named after O. M. Beketova [in Ukrainian].
3. *Chaplay I.* (2017). Informational and communicative support of the activities of the president of Ukraine. *World Journal of Political Science*, 4, 25–28 [in English].
 4. *Mills A.* (2001). A systematic approach to risk management for construction. *Structural Survey*, 19 (5), 245–252 [in English].
 5. *Yashchenko, Yu. H., Neizvestnyi, S. I.* (2011). Osoblyvosti tsilepokladannia proektnoi diialnosti na riznykh rivniakh zrilosti biznesu [Features of goal-setting of the project activity at various levels of maturity of business]. *Upravlinnia rozvytkom skladnykh system – Managing the development of complex systems*, 8, 75–84 [in Ukrainian].
 6. *Dehtiar A. O., Dehtiar O. A., Kaliuha O. O., Nepomniashchyi O. M., Sobol R. H.* (2017). Derzhavne rehu-liuvannia finansovykh rynkiv [State regulation of financial markets]. Kharkiv: Vodnyi spektr Dzhi-Em-Pi [in Ukrainian].
 7. *Cohen, M. W., Palmer, G. R.* (2004). Project Risk Identification and Management. *AACE International Transactions*, IN11–IN15 [in English].
 8. *Kozakov V. N., Rashkovskaya A. V., Rebkalo V. A., Romanenko E. A., Chaplay I. V.* (2017). Strategicheskie priorityety gosudarstvenno-grazhdanskoy kommunikatsii [Strategic priorities of state-civil communication]. Balti: LAP Lambert Academic Publishing [in Russian].
 9. *Teslia Yu. M., Danchenko O. B.* (2014). Synerhetychna model “khvorob” proektiv [Synergistic model of “diseases” of projects]. *Upravlinnia rozvytkom skladnykh system – Development Management of complex systems*, 20, 87–90 [in Ukrainian].
 10. *Naukova shkola – fenomen nauk* [Scientific school is a phenomenon of sciences]. (n.d.). logos-ukraine.com.ua. Retrieved from http://logos-ukraine.com.ua/project/index.php?project=nued2&load=edu_shools_fenomen.html [in Ukrainian].
 11. *Naukova shkola: sutnist ta tempy stanovlennia* [Scientific school: the nature and pace of formation]. (n.d.). www.nauka.com. Retrieved from http://www.nauka.com/10_NPE_2008/Pedagogica.htm [in Ukrainian].
 12. *Napratsiuvannia naukovoï shkoly upravlinnia ryzykamy* [Works of a scientific risk management school]. (n.d.). iceg.com.ua. Retrieved from <https://iceg.com.ua/napratsyuvannya-naukovoyi-shkoli-upravlinnya-ryzykami-predstavleno-na-mizhnarodnij-konferentsiyi> [in Ukrainian].
 13. *Sait Mizhderzhavnoi hildii inzheneriv-konsultantiv* [Site of the Interstate Guild of Engineers-Consultants]. iceg.com.ua. Retrieved from <http://iceg.com.ua/pro-gildiyu/naukova-shkola> [in Ukrainian].